

Zmaga levičarskih strank pri volitvah v Franciji

Radikalni socialisti in socialisti bodo imeli 358 sedežev v novi zbornici, nacionalisti in ostale stranke pa 244. Umor predsednika, katerega so skušali desničarji izrabiti v svoj prilog, ni imel nikakega vpliva na volitve.

Pariz, 9. maja. — Vse važnejše politične stranke in skupine, ki so tvorile večino v Tardieujevi vladi, so doživele poraz pri večerajšnjih francoskih parlamentarnih volitvah. Največje število sedežev v poslanski zbornici (liberalci), za njimi pa socialisti. Prvi bodo imeli 159 sedežev, drugi pa 133. Število socialističnih poslancev se je povečalo za 23. Razen komunistov so vse ostale levičarske stranke izšle zmagovalno iz volilnega boja. Volilni izid pokazuje naslednjo primerjavno razporedbo v stari in novi zbornici:

Stranka	Nova zbornica	Stara zbornica
Konservativci	5	8
Demokrat. republikanci	76	90
Neodvisni	28	26
Ljudski demokrati	16	19
Levičarski republikanci	72	101
Neodvisni radikalci	61	90
Radikalni socialisti	156	109
Rep. in neodvisni soc.	96	32
Socialisti	133	112
Komun. socialisti	11	5
Komunisti	12	10

Herriot bo nedvomno prihodnji ministrski predsednik, toda za seboj ne bo imel absolutne večine. Kakor hitro mu bodo socialisti odrekli podporo, bo njegova vlada strmoglavljena, ako se ne bo zvezal s nacionalisti, ki predstavljajo desničarsko krilo in katere vodi premier Tardieu. Nova politična situacija najbrž ne bo veliko vplivala na vodstvo zunanje politike niti na potek razorožitvene konference, dasi socialisti, ki bodo predstavljali drugo najmočnejšo skupino v zbornici, zahtevajo sklicanje konference za revizijo versajske pogodbe in črtanje vojnih dolgov. Najmanj polovica radikalnih socialistov zagovarja slična načela.

Med 615 poslanci, ki so bili večeraj izvoljeni, je krog dvesto novincev. Poraz, ki ga je doživel Gaston-Gerard, podminister v departmentu za javna dela, dokazuje popoln polom vladne politike, ki jo je vodila Tardieujeva skupina.

Levičarske politične stranke bodo imele v novi zbornici 358 poslancev, nacionalisti in druge desničarske grupe pa 244. Levičarske skupine bodo torej imele brez komunistov veliko večino. Socialisti se bodo odločili glede vstopa v novo vladno prihodnjo nedeljo. Vsi znaki kažejo, da se ne bodo pridružili Herriotu, kar pomeni, da bo moral slednji iskati zaslombo pri desničarjih, ako se bo hotel vzdržati na krmilu.

Umor predsednika Doumerja, ki je sicer vzbudil veliko ogorčenje po vsej Franciji, ni imel nikakega vpliva na volitve. Izgleda celo, da so desničarji doživeli tako velik poraz baš zaradi tega, ker so hoteli izrabiti umor za svojo politično propagando.

Katoliški škof našel smrt v ognju, ki je uničil njegovo palačo. Santiago, Čile, 9. maja. — Katoliški škof Augusto Kline je večeraj zgorel v ognju, ki je razjedal njegovo rezidenco v Valdivi. Koadjutor Eugenia, ki je bil v škofovi palači, se je rešil z begom na ulico.

Rusija dala Turčiji dolgoročni kredit. Moskva, 9. maja. — Nova ekonomska zveza med Turčijo in sovjetsko Rusijo je bila večeraj naznanjena. Sprejeta je bila trgovska pogodba, s katero se je Rusija zavezala, da bo dala Turčiji dolgoročni kredit v višini \$3.000.000.

V smislu dogovora bo Rusija prodajala Turčiji industrijsko in poljedelsko mašinerijo ter ujetna metala, v zameno pa bo dobivala iz Turčije tobak, volno, sadje in razne rudnine.

Kriza v avtomobilski industriji

Ena desetina delavcev odvsnih od te industrije. Trikotna bitka za trg

New York. — (FP) — Bitka za trg cenejših avtomobilov med Fordom, Chryslerjem in General Motors ni poživela avtne industrije, kot so pričakovali magnati. To je razvidno iz članka v "Journalu" ameriških bankirjev izpod peresa Alfred Reevesa.

Eden teh razlogov je boljša kvaliteta avtov, ki so bili producirani v zadnjih letih, po mnenju Reevesa. Pravi, da se avto novejšega izdelka, ki prevozi 40.000 milj, lahko primerja s starejšim modelom, ki je prevozil 25.000 milj. Za ta argument naveda številke o zvišanju uporabe gasolina v lanskem letu in o znižanju produkciji avtov. Lanska produkcija avtov je bila 56% nižja kot leta 1929, letošnja bo pa še nižja.

Boljša kvaliteta novejših modelov je le delno pojasnilo za znižano produkcijo. Za slednjo je v veliki meri odgovorno dejstvo, da ljudstvo danes nima toliko denarja za nove avte kot pred leti, kar podaljšuje "življenje" avtov za eno, dve ali tudi več let.

Reeves tudi naveda številke o zmanjšanosti velikega števila delavcev na avtno industrijo. Pravi, da je od nje odvsnih ena desetina ali štiri milijone ameriških delavcev. Avtne tovarne se nahajajo v 41 državah in vsaka država prispeva bodisi surovine ali izdelke za to industrijo.

Kriza v njej je močno udarila tudi železarsko industrijo, ki je v veliki meri odvisna od nje. U. S. Steel korporacija je te dni suspendirala četrtletne dividende na navadne delnice, kar je tretji slučaj v njenem 25-letnem obstoju. Ker ima pa močne rezerve, se mora za to akcijo skrivati nekaj drugega: znamenje nove redukcije plač.

Avstrija razpustila kompanijo fašistov naklonjenih vojakov. Dunaj. — Ker je prva kompanija četrtga pehotnega polka pokazala prevelike simpatije do fašistov pri zadnjih mestnih in deželnih volitvah, namesto da bi vršila svojo dolžnost, jo je vlada razpustila.

Ta korak se tolači, da vojni minister Karl Vaugoin ni tako naklonjen fašistom kot so nekateri, ki so opazili, da je prezi aktivnosti heimwehra, domnevali. Vladna kriza, ki je sledila resignaciji Bureschovega kabineta, še ni rešena in politična situacija, ki jo je povzročila velika fašistična zmaga pred dvema tednoma, je še vedno napeta.

Italijanska finančna podpora Albaniji. Tirana, Albanija. — Albanija je ena dežela, ki nima nikakih skrbí, kje bo dobila denar za kritje svojih izdatkov. Denar prihaja iz Italije, kajti Mussolini mora skrbeti za kritje deficita v Albaniji, da lahko drži svoje vojske v državi, ki je vhod v Jugoslavijo.

Državni proračun Albanije izkazuje letos \$750.000 deficita, katerega bo pokrila fašistična vlada. Poleg tega mora Mussolinijeva vlada skrbeti za kritje drugih izdatkov, ako neče izgubiti prijateljstva v Albaniji.

Samomor škofa kapitalista. Chicago, 9. maja. — Donald M. Ryerson, načelnik direktorija Joseph T. Ryerson & Son, je klarskega konzerna, se je večeraj ustrelil na bregu jezera v bližini svojega doma, 261 North Mayflower rd., Lake Forest. Mr. Ryerson je bil star 47 let.

DEWEY SVARI PRED GLADOVNIMI IZGREDI

Biča administracijo, ker ne stori ničesar za ublaženje mizerije

Washington, D. C. — (FP) — Profesor John Dewey, načelnik ljudske lobije, je te dni podal izjavo, v kateri svari kongres in administracijo pred gladovnimi izgredi, ki so neizogibni, ako bosta kongres in administracija še nadalje vodila opozicijo proti federalni pomoči.

Dewey je opozoril na ukrepe, ki jih je podvzela administracija, da je rešila Nemčijo pred izgredi in investicije ameriških kapitalistov, dočim ni podvzela nikakih korakov za preprečitev stradanja med ameriški delavci in farmerji.

"Stalno odklanjanje pomoči v strani kongresa in administracije", pravi Dewey, "eni petini ameriškega ljudstva, ki je zabredlo v pomanjkanje po krivdi drugih ustvarjaj veliko nevarnost. Jasno je, da se kongres in administracija ne zavedata odgovornosti napram ameriškemu ljudstvu. Preveč sta uverjena, da ne bo nikdar konca potrpežljivosti, zato ignorirata vse apele za pomoč. To bo rodilo usodne posledice."

"Vse kritičnim časom, nima federalna vlada nobenega programa. To je nevarna in nevarna igra. Delež se je sicer doalej izognila resnim nemirom, toda to ni garancija za bodočnost. Ko bo trpljenje ljudskih mas prikipelo do vrhunca, ali naj se potem slišajo na bombe in kroglice? Ali naj žrtvam, ki so podlegla stradanju, pridenemo še žrtve krogel in bomb?"

"Edini začasni izhod je federalna pomoč in izvajanje programa javnih del, da se tako da prilika nezaposlenim delavcem do zaslužka. Toda samo to ne zadostuje. Vlada bo morala podvzeti smotrene akcije v pogledu socialne zakonodaje, ki bodo lahko preprečile krize in druge gospodarske katastrofe."

Avtni magnat ima — solucijo. Lansing, Mich. — Avtni magnat R. E. Olds bi rešil vprašanje brezposelnosti s tem, da bi poslal vse, ki so brez dela, na deset akrov velike farme, kjer bi si ustvarili življenje in prodali toliko, da bi ne bili "brez drobiža."

Edouard Herriot, vodja socialističnih radikalov v Franciji, ki je bil ponovno izvoljen za poslanca pri volitvah 1. maja.

Konsolidacija Kitajske se izjalovila

Različne frakcije bodo same izbirale svoje vlade. Kitajska hoče odpraviti civilne vojne

Sangaj, 9. maja. — Kitajska vlada je naznanila, da je opustila pet let staro politiko, s katero je hotela doseči združitev kitajskega naroda s pomočjo obojestranskih sil in militarističnih kampanj. Zastopnik vlade je izjavil, da se kantonska skupina lahko odcepi in ustanovi svojo lastno vlado, ako to želi, kajti nankingska vlada je ne bo pri tem ovirala. Slično avobodo imajo tudi ostale politične grupe in frakcije.

"Sprejeli smo povsem nove smernice v vladni politiki", je dejal reprezentant kitajske vlade. "Odslej naprej nas ne bodo insulti niti revolte izkale v civilne vojne in kazenske militaristične ekspedicije. Prepričani smo, da je konsolidacija Kitajske nemogoča s pomočjo obojestranskih sil. Odslej bo nankingska vlada vodila militaristične kampanje samo proti komunistom, ki so v zadnjih letih naših sporov izrabili priliko za svojo propagando."

Wickersham urgira referendum o prohibiciji

Nekateri člani njegove komisije se strinjajo z njegovim predlogom

Washington, D. C., 9. maja. — George W. Wickersham, načelnik bivše Hooverjeve komisije, je večeraj podal izjavo, v kateri pravi, da je prišel do zaključka, da je potreben referendum o prohibiciji.

Wickersham pripoveduje sklicanje državnih konvencij, na katerih bi se razpravljalo o dodatkih k osemnajstemu amandmentu, kasneje pa naj bi se vprašanje prohibicije dalo ljudstvu na glasovanje, da izreče svojo besedo, kar bi veliko pripomoglo k razščitlenju pojmov, ki sedaj prevladujejo glede uspehov in neuspehov pri izvajanju suhih zakonov.

Državne konvencije ne bi imele imeti nikakih stikov s politiko in se ne bi smele vrtiti v letu predsedniških volitev. Wickersham je dejal, da je prepričan, da so tudi nekateri člani bivše komisije sličenega mnenja, čeprav se ni v zadnjih dneh razgovarjal z njimi o tem vprašanju.

Reševanje agrarnega problema v Rusiji

Ruski kmetje bodo lahko prodajali žito na trgih

Moskva, 9. maja. — Najznačilnejša sprememba v zvezi z reševanjem agrarnega problema od leta 1928, ko je sovjetska vlada pričela uvajati kolektiviziranje kmetij, je bila izvršena s posebno naredbo, katero sta izdala svet ljudskih komisarjev in centralni komitej komunistične stranke.

Sprememba se nanaša na vladno kolektivno žito in redukcijo kvote, katero so morale prispevati kolektive in posamezne kmetije. Namen te naredbe je povečati produkcijo žita, da bodo te grupe lahko prodajale preveč pridelka na odprtem trgu.

Naredbo sta podpisala V. M. Molotov, predsednik sveta ljudskih komisarjev, in Josef Stalin, tajnik komunistične stranke in diktator sovjetske Rusije.

Albert Thomas naglo umri. Zeneva, 9. maja. — Kakor javljajo iz Pariza, je Albert Thomas, tajnik Mednarodnega delavskega urada Lige narodov, v soboto zvečer naglo zbolel in večerjo v neki pariški kavarni. Tako so ga vzeli v bolnišnico, toda med potjo je umrl. Policija je odredila preiskavo Thomasove smrti. Thomas, desničarski socialist, se je dolgo vrsto let udeleževal v delavskem gibanju.

Zahteve po vladni odpo-moči za brezposelne

Program ameriške pod-jojniške organizacije

Urgira ustanovitev korporacije, ki naj bi financirala gradbeni dela

Washington, D. C. — (FP) — Na zborovanju John Committee on Unemployment, ki ga tvorijo prominentni liberalci ter zastopniki delavskih in verskih organizacij, so bile sprejete zahteve za takojšnjo vladno akcijo v pomoč brezposelnim. Zborovalci so silno kritizirali administracijo in kongres vsled glupe politike, s katero po eni strani bijejo brezposelne v obraz, po drugi pa liberalno pomagajo veleblaznu.

Odbor se je izrekel za Wagnerejeve predloge in zahteve, da jih kongres usakoni. Ena teh predvideva zvezna posojila občanom in državam v svrhu direktne pomoči; druga pa vsebuje program javnih del. S tem v zvezi posiljuje senat, naj zavrne Hooverjev program glede balanciranja budžeta in se loti tega bolj važnega dela ter usakoni potrebno legislativno za reševanje brezposelnosti in vladne pomoči brezposelnim.

Specifično zahtevajo, da kongres obnovi U. S. Housing korporacijo, ki je funkcionirala med vojno, in dovolji večje kredite za odpravo alumskih distriktov in zidanje stanovanjskih hiš za delavstvo.

"Dvajset procentov Američanov živi v neprimernih stanovanjih", je izjavil profesor LeRoy E. Bowman od City Affairs komiteja v New Yorku. "Potrebno je, da kongres dovolji večjo vlogo v svrhu posojil mestom in državam za podiranje alumov in zidanje stanovanj. Ta akcija naj bi bila pod kontrolo zvezne stanovanjske korporacije, ki naj bi ugotovila potrebe v raznih krajih dežele. Pri tem je potrebna maksimalna soudeležba krajevnih vlad."

"Zadnje čase smo se veliko alisali o nevarnosti revoltiranja lačnih brezposelnih. Oseba s puško v rokah je vsaj človek. Resnična nevarnost ni revolucija, ampak devolucija — ugašanje luči v obeh človeka, ki ga je stril gladi in socialna miserija. Mi moramo pričeti s programom, ki bo sopot prigljal luč v obeh milijonov. V to smer pa kaže pot ta konstrukcijski program."

V to svrhu naj bi vlada preiskovala več milijard kredita na leto, se glasi izjava odbora. Obstoječi tudi predsednika in kongres, "da jim je znano, da večina mest in držav ne zmora podpirati brezposelnih brez obdavčanja ljudi z malimi dohodki, ki so še itak preveč obdavčeni. Tudi ne morejo dobiti kreditov, ne da bi plačali odpraskih obrestí. Znano jim je, da je federalna politika v glavnem kriva velike brezposelnosti, za katero niso v prvi vrsti odgovorni ne župani in ne guvernerji."

"Znano jim je tudi, da ne more biti materialnega izboljšanja toliko časa, dokler federalna vlada ne izravna narodne dohodke potom odprave sedanjega davčnega sistema, ki nalaga breme na ramena revnih, in ga nadomesti z rapidno stopnjevalnim davkom na nagromadeno bogastvo in velike dohodke, v svrhu stanovanjske konstrukcije pa določi milijarde kredita na leto in s tem preskrbi delo tistim, katere so pri lovu za profiti vrgli za stalno na cesto."

Profesorja Niebuhr in Ryan, rabinček Israel in Jacob Potofsky, ki je zastopal predsednika Združene krojaške unije Hillmana, so govorili tudi v radiju. Rabinček Israel je napovedal razvoj fašizma, ako se bo dežela še dalj časa nahajala v tej anarhiji. Znamenja tega toka so že tukaj, med temi zahteva ultra-

Mussolini se boji. Rim, 9. maja. — Ko je Mussolini večeraj otvoril agrarno razstavo v Rimu, ga je obkroževala močna veriga policije. Stotinam oseb, ki so prej dobile vatopnice k slavnosti otvoritve, je bil v zadnjem momentu vstop prepovedan. Umor francoskega predsednika Doumerja je oplašil Mussolinija, da se je satekel k podvojeni straži in strogim odredbam za svojo telesno varnost.

kovinističnih "haerk ameriške revolucije", da se izkane iz dežele s slehernega inozemca.

Niebuhr in Ryan pa sta argumentirala proti balanciranju budžeta, dokler vlada najprvo ne podvzame korakov za okroževanje sestradanih mas in reševanje brezposelnosti. Urgirala sta poslušalce, naj potom pritiska prisilijo kongres k akciji, da dovolji pet milijard v svrhu konstrukcije.

V tem smislu je govoril tudi Potofsky, ki je citiral Hillmana, kateri je rekel: "Ali mora res stotine in tisoče oseb poginiti od lakote, predno se bo kongres zagnal? Ali moramo res doživeti kršne izgrede, predno bo kongres stopil v akcijo?"

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Zdravstveno delo (vse Slovene) v Kanadi \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$0.50 na četrt leta; za Člana in Članico \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; za Inovatorstvo \$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Cleveland \$2.50 per year, Foreign countries \$5.00 per year.

Člani glasovno so odgovorni. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vso, kar ima stik s tem: PROSVETA 3657-58 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Demokracija!

Koliko delavcev v Združenih državah bo letošnje jesen svobodno volilo? To se pravi, koliko delavcev (in farmarjev, sploh siromakov) bo letos imelo volilno pravico neokrajano?

To je važno vprašanje. Kajti, če delavec nima volilne pravice, ne more odločevati in sodelovati v političnem življenju dežele; državljan brez volilne pravice sploh ni državljan, temveč nekak izobčenec iz javnega življenja. Svojega prepričanja, pa ni najboljša, ne more izjaviti.

Ameriška ustava daje slehernemu državljanu, tu rojenemu ali naturaliziranemu, ki je izpolnil 21 let, volilno pravico brez razlike. Teoretično je to pravilno in dobro, ampak v praksi je ta pravica jako razcefrana. Vsaka država ima svoje volilne zakone in sisteme, ki regulirajo volilno pravico in način volitev. Regulacije so različne, v glavnem pa so toliko enotne, da mora državljan neko določeno dobo stalno bivati v državi in svojem volilnem okraju (v Illinoisu eno leto v državi in 30 dni v okraju), predno sme voliti.

V mnogih državah so velike diskriminacije. Na primer na jugu proti zamorcom. Tam ne poznajo štirinajstega amandmanta ustave (s katerim je bila po civilni vojni podeljena volilna pravica in sploh vse državljske pravice črnočrnemu plemenu) in ga sploh ne izvajajo. Zamorci se ne smejo pokazati na volišču in njihove državljske pravice so mrtve.

Ta diskriminacija je direktna. Druge so indirektno. V nekaterih državah imajo "poll tax" ali volilni davek. Vsak državljan, ki ne plačuje drugih davkov, mora pokazati potrdilo, da je plačal "poll tax", če hoče voliti. Ta davek je že oropal na stotisoče državljanov volilne pravice. Na primer v Texasu, kjer je volilni davek \$1.75 na leto, se je pokazalo pri nekaterih lokalnih volitvah, da je bilo le trideset odstotkov volilcev upravičenih do glasovanja; ostali niso plačali davka in so izgubili to pravico.

Lahko je razumeti, da je med onimi, ki so na ta ali drugi način oropani volilne pravice, največ revnih delavcev. Tudi v normalnih ali takozvanih "dobrih časih" je najmanj milijon delavcev, ki se vedno selijo iz države v državo, iz mesta v mesto za delom; to so takozvani "bumi" ali "trampje", ki nimajo nikjer stalnega doma, torej tudi volilne pravice ne — razen, če jih koračijo politični kruki za svoje volilne sleparije. Seveda, zakon ni kriv — krivi so ljudje sami! Zakaj se potepajo naokrog? Vprašanje pa je, koliko je onih, ki se potepajo iz veselja do potepanja!

Kaj pa letos, ko Ameriko davi največja kriza v zgodovini?

Letos je številno onih, ki se "potepajo", ki se selijo iz države v državo, iz mesta v mesto — kakorkoli in tudi peš — naraslo na milijone. Ali niso zaprtili svoje volilne pravice za letošnje predsedniške in kongresne volitve? Da, v velikem številu. Lahko rečemo, da bo letos, ko bo volilna bitka zelo važna in ko bodo glasovali zavedni delavci jako potrebni, več milijonov delavcev oropanih volilne pravice — in ne bodo mogli na postaven in demokratičen način izraziti svojega protesta proti poštenim razmeram, v katere jih je potlačil zločinski kapitalizem, ki vlada Ameriko!

Taka je situacija, ki ni nič vesela za delavce. Volilni zakoni ameriških držav so strašno zastareli in pomanjkljivi; prikriveni so tako, da na vseh koncih in krajih služijo vladajočim kličkam. Diskriminacije proti zamorcom in proti belokožnim revežem, ki morajo plačevati davek za svojo državljsko pravico, so najgrši despotizem. Sramota so za toliko hvalisano demokracijo. Prav tako krivične so določbe, da mora državljan osebno bivati najmanj leto dni v državi, če hoče izjaviti svojo volilno pravico. Ponekod je to olajšano, da državljan, ki začasno biva v drugih državah, lahko volijo pismeno. Zakaj ni ta pravica splošna? Ako je pismeno glasovanje dovoljeno v nekaterih državah, zakaj ni dovoljeno v vseh?

Naivneži mislijo, da je bil boj za splošno, enako in tajno volilno pravico v Združenih državah izvojevan že davno, pa ni res. Boj je treba nadaljevati za pošteno in pravično volilno zakon — za pravično volilni red. Današnji volilni red ni red — je kaos. Organizirana manjšina lahko vsak čas užuga neorganizirano večino. To ni demokracija. To je kapitalistična manipulacija. Predno se Amerika zares demokratizira, bo treba še veliko dela in boja. In ta boj morajo voditi delavci, ki so najbolj prizadeti.

Glasovi iz naselbin

Zanimiva beležka iz raznih krajev

Prvomajsko slavlje
Sheboygan, Wis. — Nastopil je mesec maj z vso svojo kraso. Narava se je prebudila, trava je dobila svojo ljubko barvo, dreve brsti in ptički zvrgetjo svoje mile pesmi in marljivo delajo svoja gnezda. Rumeni cvet regrada je okinal zeleno travo in tudi druge poljske in vrtno rože se prebujajo.

Da, mesec maj ima tudi pomen za zavedno delavstvo, kajti prvi maj je mednarodni praznik delavstva.

Tudi pri nas v Sheboyganu smo praznovali prvi maj. Soc. klub nam je na ta dan podal bogat program, ki se je obelastil zelo dopadel. Opereta "Snubači" je bila izvrstno izvedena. Osebe, katere so nastopale v njej, so pokazale svojo diletantsko zmoglost in umetnost slovenske pesmi. Vsem gre priznanje za njihovo poštenost in upamo, da nam bo še dana prilika, da jih opazimo.

Uprizorjena je bila tudi šoligr "Lovec pod kado." Nudila nam je veselo razvedrilo. Govoril je tudi sod. Zorman o temeljnih vzrokih sedanje brezposelnosti.

Prvič mi je bila dana prilika videti na odru sod. Pinka, in on je na mestu. Studenta je izvrstno pogodil, kakor tudi vlogu v opereti. Ostalim igralcem gre tudi priznanje. Posamezne imenovat je preveč, kajti vzel bi preveč časa in prostora.

Le tako naprej! Upamo, da tudi prihodnji prvi maj enako dobro proslavite. In tudi osebe, katere so pripomogle do tako dobrega uspeha pri prireditvi in ki niso še člani soc. kluba, vstopijo v stranko, da pomagajo pomnožiti strujo, katere je edini izhod iz kapitalističnega jarma.

Da, delavci in delavke, časi so danes kritični, in ako delavec ne postane složen, mu bodo še pomnožili gorje. Trpljenje in pomanjkanje vidno že povsod, samomorci so na dnevnem redu, tragedije zavzemajo prve strani dnevnika, ali pomoči ni. Osebe, katere so postavljene, da gospodarsko delajo, se ne brigajo, temveč mirno gledajo složen, kateri se godi delavski masi. Pred volitvami obetajo, kaj bodo storili za delavce, potem pa sedijo pri obloženih mizah in pozabijo na svoje obljube. Delavec, zakaj se ne odrami iz spanja in voliš ljudi, kateri so delavci? Nikdar in nikoli ne bodo velekapitalisti čustvovali z delavci, pa naj dajo še tako trdne obljube.

Ne, tako ne sme naprej! Zakaj se delavec, ki je ustvaritelj vsega bogastva, zadovoljuje s odpadki, katere dobi za svoj del? Večina delavskega ljudstva se tolaži z besedami, da mora še tako biti, "ker Bog tako hoče" toda resnica je, ker kapitalisti tako hočejo, delavec pa se da voditi različnim ošabam, ki služijo pod krinko vere in učijo nauk, ki je škodljiv in krivičen. Pravijo, da bodi pokoren vlademu od tebe in ako te udari na desno lice, daj mu še levo.

Ne dajmo se varati, temveč stopimo v boj zavednega delavstva in pokazimo, da mi smo sila, brez katere ni življenja, in zahtevamo kar nam pripada, da bo tudi v naših areh nastopil prvi maj z vso kraso, katere danes ni in nam bo prinesel veselje.

Ponavljam še mnogokrat izrečene besede: Delavci vsega sveta, združimo se!

Francis Milostnik.

Zapoznelo poročilo

West Park-Cleveland, Ohio. — Morda bi bilo dobro, da bi se še poprej oglašili, toda vedel sem, da imajo vsi delavski listi dovolj dela pred prvim majem z vsakovrstnimi dopisi in članki ter sem z mojim dopisom odlašal. Toda dolžnost moja pa je, da vsaj nekoliko poročam o tujaknjem koncertu, ki je izpadel v popolno zadovoljstvo občinstva. Seveda, tudi tukaj ne bi šlo vse tako gladko, ako ne bi bilo naših so-drugov od kluba št. 28 iz Newburgha, ki so izvajali pevsko točko izborna. Burka: "Kranjski Janes" in drama "Rudari" sta tudi dobro uspeli. Tudi iz drugih naselbin so se sodrugi udeležili — iz Clevelanda, Collinwooda, Maple Heights in tudi iz domačih naselbin jih je bilo precejšnje število.

Ker imamo republikance, demokrate in independente ter še žensko zvezo po vrhu, želimo, da bi se vsem kmalu oči odprle ter da bi pričeli bolj prihajati na take delavske prireditve in pristopili v delavske organizacije, ki imajo vsaj upanje, da se sedanji sistem lahko preobrne, ako bodo ljudje mislili, da bodo volili delavske kandidate. — Paul Slabe.

O tem in onem

Sharon, Pa. — Dne 14. maja bo v tujaknjem Slovenskem delavskem domu prireditve. Za odrasle bo vstopnina 36c, za otroke nad 6 let stare pa 10 centov, mlajši v spremstvu staršev so prosti. Čisti dobiček je namenjen za Slovenski dom. Pozivam rojake vse okoli, da ne pozabijo priti v Slovenski dom. Začetek bo ob 7.30 zvečer. Nastopilo bo tudi pevsko društvo Slov. doma. Kdor se ne udeleži, mu bo žal. Prosim, da pridete vsi in po svoji moči pomagajte domu, ki se nahaja v veliki finančni stiski.

Zabave so izostale radi depresije, ljudje potrebujejo denar za vsakdanji kruh, zato je naše gospodarsko, društveno in kulturno življenje nekaj zastalo. Ta večer bo pa nekaj novega, zato pridite in pomagajte do večjega uspeha.

Tovarna, ki je bila zaprta zadnje 3 mesece, je pričela obratovati, ali žal, da samo po 3 dni in s polovico peči, tako da za enkrat smo brez skrbi, da bi obogatili, še celo dohodninskega davka ne bo treba plačati! Plače so tudi berne, da je človeka sram na plačilni dan, ko dobi koverto. Kje so sedaj Hoover in ostali pridigarji, ki so rekli, da ako bo omenjeni inženir izvoljen, bomo imeli vsega dovolj? Seveda on je v službi Wall streeta in raznih bankirjev, delavce je pa prepustil na milost depresiji. In to bo še naprej, ako bodo ameriški volilci prodali svoje glasove za črna rakijske in za koš prazne slame.

Sedaj se tudi bližajo volitve. V kongresu se včasih za glasen lepšega malo ozmerja, volilcem pa pokladajo tisto prohibicijo, ki je že davno zvođenela. Delavci, volilci bodo pa zopet kot ponavadi sledili: eni mokrčem, drugi suhačem, da bi se poglobili malo bolj globoko v politiko, bi prišli kmalu do spoznanja, da je 18. amandment samo goljufanje ameriških volilcev. Oni vprašajo, kje je naš kruh, kakšna bo naša plača in ali bomo kaj delali ali nič, tega nikdo ne vpraša. Ali je res plača edini point? Ali ni kruh bolj potreben kot kakšno pivo? Koliko ljudi je danes lačnih, ki nimajo kruha, pri tem ko je plače na razpolago kolikor hočejo.

Ali ni še skrajni čas, da se pomete z republikanci in demokracijo? Obolji služijo bankirjem, nikdo pa ne spoštuje. Pogledjmo

sedanji kongres. Ko je nekaj liberalnih senatorjev in poslancev zahtevalo, da se odloči nekaj milijonov za brezposelne, so rekli, da dola je nekaj grdega, da bi dežela kot taka delala samo lepuhe iz delavcev. Ali je to lepo za deželo, da je milijone družin v revščini in siromaštvu samo zato, ker se boje, da bi se ameriški delavci ne "pokenili"? Nasprotno so pa dobili ameriški bankirji par milijonov. To je pa delo božjega usmiljenja. Pojdi se solit taka enakopravnost kot smo je deležni sedaj!

Naše mesto je bilo nekaj precej premožno. Trgovina je bila v najlepšem cvetju, ali kmaj je minulo par let, je pa vse nekako mrtvo, cele bloke so zapustili trgovci ter odšli na druge ulice. Na trgovinah so napisali: "Sheriff Sale, 'Constable Sale'" in tako dalje. Nekaj cvetoči Broadway — sedaj pustinja. Pa pravijo, da socialisti, ako pridejo na krmilo, bodo uničili vse naše družinsko in gospodarsko življenje! Kdo pa sedaj uničuje? Ali ne kapitalizem, ki je v zadnjih krčih? Treba je, da se uniči današnji sistem, ki je krivičen napram vsemu človeštvu, ter naj se upostavi boljši red za blagor vsega človeštva. Ta novi družabni red pride s socializmom. — Frank Kramar.

Doživljaji starega kozla ...
Cleveland, O. — Na E. 152nd in Lake Shore cesti v Clevelandu je kino-gledališče "Commodore." Da naredijo bolj privlačno za gledalce, so dajali nagrade. Kdor je srečen, da je njegovo ime klicano, ki ga odda pri vstopu, dobi nagrado. Zgodilo se je resnično tole:

V ponedeljek 5. maja je bil za nagrado stari kozel. Srečna (in nesrečna) je bila mlada gospodična.

"Jaz ne maram tega starega kozla!"

"Ali gospodična! To je edini kozel z dvema rožicama, ki ga imamo tukaj!"

"No, kaj se pripravite? Kozla kupim jaz," je dejal filmski operator Rapp. "Gospodična, dam vam za kozla \$—"

"Dobro, vzemite ga," je dejala mlada dama veselo, ker so ji bili ljubši dolarji kot stari kozel.

Rapp je peljal kozla domov in ga privezal z vrvo na dvorišče. Okoli polnoči se je pa kozlu pričelo sanjati o lepi gospodični in zelenem grmu, da ga slastno obira. In ko se je prebudit, je bil strašno lačen. Prišel je gristi vrv, s katero je bil privezan in jo anedel. Pa je bil še vedno lačen in, preskočil žično ograjo in šel "vandrovat."

Družina Harry Gilletty je ališala šum ... "Aha, vlomilec — strah — policija! — nekdo hoče vdreti v našo hišo!" Policaja Schaefer in Weiss sta bila takoj na mestu, da primeta tatu. Ampak "on" ju je opasal in se zoperstavil postavi. Nastavil je roge in — (bil je naš kozel). Pa se je le posrečilo policajcu Schaeferju, da mu je zadržal

Arturo Toscanini, dirigent, ki je prišel iz Italije v New York, da je vodil koncert za brezposelne godbenike.

zankjo okoli vratu in kozel je protestiral — Meeee! Gilletty je bil vesel, da ni bilo roparja, kozel je pa le moral v "kabus."

Rapp se je zgodaj zbudil in poklical tudi svoji hčerki. Patrikijo (4-letna) in Marion 3. Pelje ju zadal na dvorišče, da pokaže, kaj jima je kupil. (Kot je meni znano, imajo male deklice stare kozle rajši kot pa velike gospodične.) Ali na čudo, kozla ni bilo, tudi vrv je izginila.

Prijatelj pravi: "Pokliči policijo". Poklical jo je. Kozel je bil tam in Rapp je dobil nazaj kozla, ki je sedaj "pripet" na verigo.

Seve, nimam dokazov, da je kozel snedel "štrik", ampak, Mary, enega bom pa še spil.

Bil je moj sprevednik, Teddy mu je ime. Po narodnosti je bil pol Irea in pol Angleža. Služil je v kanadski armadi in bil na Gibraltarju, kjer imajo tudi opice. Razumel je opičji govor kot Tarzan. Delal je na ljudih in so mu znani Singapur, Nagasaki, Tokio, Šangaj ... Podil je tudi kitajske "bandite", kot sedaj Japonci v Manduriji. Potem pa je prišel v Toronto, Kanada, in pričel delati kot sprevednik na poštini železnici. In temu poslu še sedaj sledi, da si je star in kmaj stoji na nogah. Je pa še vedno vesel in rad pije izganje — tudi vino. Potem pa tudi kakšno zapoje. Tisto o "Treh slepih miših" in "Ona je pometala sneg izpred durí." To je Teddy.

Nekoč pa mi je povedal, da je njegova žena zahajala med špiritualiste. To je bilo ravno v tistem času, ko je obstajala ta sekta tudi med Slovinci v Collinwoodu. To bo deset let nazaj. "Moja žena je postala jako nervozna, in tudi fant, in to vseh strahov, ki sta jih videla na tistih ahajališčih," je pravil Teddy. "Včasih ni mogla zaspati in ko je zadržala, je večkrat poskočila in ravnotako sin, ki je imel 16 let. In tem fakirjem je nosila denar. Jaz pa, če sem enega izpil za 25 centov, oh kako je bilo škoda "kvodra."

"Torej ti veruješ v pravi špirit?" sem ga podražil.

"Kajpak!" je dejal in nadaljeval: "Veš, nekega večera, ko sem šel domov, se navečerjam, grem v sprednjo sobo, se vlečem na divan in zaspi. Bilo je temno. Ko sem se prebudit, sem ališal govorjenje; pogovarjala sta se moja stara in sin."

Sin: "Mama, ali pridejo nocoj duhovi?"

Mati: "Da, sinko." (Dvoje otrok jima je prej umrlo — fant in deklica.) "Ko siliš, da bo dvakrat potrkalo, glej proti oknu, pa boš gotovo videl svojega bratca ali pa sestrico."

"Miliše, mama?"

"Da, sinko."

Teddy: "Jaz pa po tistem vatanem in močno dvakrat potrkam. Onadva sta se v strahu stresla. Potem pa vzdignem nogo — in vrrrrrrsk! — stara, tukaj so tvoji duhovi, ki jih pričakuješ!"

"O, ti hudič ti! Saj sem rekla, da si — in tudi tvoja mati je rekla, da si — hudič!"

To mi je zaupal Teddy in je rekel: "Nikar nikomur ne povej". Mene pa je težilo v prsih. "No Mary, sem zopet nazaj. Daj mi še enega, da grehe požgem".

Frank Barbič.

Oko nas vara

Najnovejša odkritja znanosti je, da nas vidni živec, na katerega se moramo tolikanj in tolikokrat zanašati, grdo vara. Profesor Pieron v Parizu je namreč dognal, da ima vidni živec lastnost, da nam pozneje dogodka v nekih okoliščinah prej dovede do zavesti kakor druge, ki so se zgodili pred temi. S svojimi poskusi, o katerih prinašamo v naslednjem kratem opis, je spravljal na dan zanimiva dejstva, ki bodo v marsičem izpopolnila naše današnje znanje o živčevju in njega delovanju.

V temnici profesorja Pierona (ravnatelja instituta za fiziološko psihologijo na pariški univerzi) sedi poskusna oseba. Ko se je oko čez dalj časa že privadilo doobra teme, se prikaže v aparatu, v katerega mora upreti oko, prav slaboten in kratkotrajen svetlobni blisk, ki mu petnajst stotink sekunde kasneje sledi drug dokaj močnejši blisk, avtomatično sprožen od nekega prav zanesljivo delujočega mehanizma. Poskusna oseba pa na čuden način ne vidi bliskov v pravilnem soledju, marveč najprvo močnejšega in potem šele slabjšega, čeprav bi moralo biti baš obratno.

Ko je Pieron presledek med obema bliskoma skril na sedemnajst stotink sekunde, je poskusna oseba mahoma opazila oba bliska hkrati, namestu posamič, saj je bil časovni presledek le malenkost krajši kakor poprej. Šele ko je profesor tako naravnal prožni mehanizem, da je sledil močnejši blisk šele dve desetinki sekunde po prvem, jih je lahko poskusna oseba razločila v pravilnem vrstnem redu: najprvo medlejšega, potem svetlejšega.

Odkritje, da se zaznavanje svetlejšega in temnejšega pojavlja spreverjeno v neko časovno razliko, je nekaj povsem novega in tujega v naši doedanji predstavi in pojmovanju prirodnih pojavov, ki torej vendar le niso tako neizprosno "logični", kakor se vidijo pri povsem opazovanju.

Proučevanje, kakšne napake so se utegnile vtihtopiti v posamezne panoge znanosti zaradi te lastnosti vidnega živca, je res spravilo na dan nekatere težke pogoje pri naravoslovnih opazovanjih, ki al jih doslej nikakor niso znali razjasniti. Tako je n. pr. ugotovil holandski astronom Bahhuysen, da so njegovi sotrudniki zabeležili prehod neke medije zvezde mimo nitnega križa zvezdarniškega daljnogleda kasneje, kakor prehod neke sosedne svetlejše zvezde, čeprav je fotografska plošča zabeležila baš obraten vrstni red.

Vzrok nastanka te napake so našli s pomočjo duhovite priprave, nekakšnega umetnega neba iz neprozornega zaslona, ki je bil zadaj razsvetljen in v katerem je kronometer od časa do časa s posebnimi vzvodi odpiral majhno odprtino — umetno zvezdo — katere pojav je kronometer tudi avtomatično zabeležil. Hkrati pa je moral pojav zvezde registrirati tudi opazovalec s tem, da je "pritiskal na električni gumb". Pri tem pa se je zmerom pokazala neka časovna razlika med beleškama kronometra in opazovalca, in sicer tem večja, čim bližje je bila umetna zvezda. Tako so ugotovili, da pripada vsaki jakosti svetlobe neka določena "zaznavna doba", ki se mora strogo upoštevati pri vseh optičnih opazovanjih.

Kako važen čimtelj je čas pri širjenju živčnih dražljajev, kažejo tudi Pieronova merjenja, s kakšno hitrostjo se širi po živčevju občutek bolečine. Vhodljaj z iglo na senčih se občuti mnogo prej nego vhodljaj na roki, ta pa spet poprej kakor enak vhodljaj na nogi. Te časovne razlike so popolnoma umljive zaradi različnih oddaljenosti ranjenih točk od možganov, kjer nastane občutek.

V splošnem je širjenje živčnih dražljajev razmeroma jako počasno. Najnovejša fiziološka merjenja so pokazala, da potrebuje neki dražljaj po živčevju za enako pot deset do sto milijonkrat več časa kakor električni impulzi po žilah ali po elektromagnetnem etru. Glasovi, ki prihajajo po električnih valovih s tisoč kilometrov oddaljene radio-postaje okraja oceana rabijo, da pridejo na uho poslušalca, mnogo manj časa kakor od tod do možganov, ki zaznavajo zvok. Med človeškim organizmom in radio aparatom je glede na brzino funkcij tako velika razlika, da bi se v primerjavi odrezal človek kot neprimerno manjvrednejši stvar. — Zis.

Iz odkritorskih zapiskov

Ce se ljubezen spremeni v sovraštvo, je se vedno ljubezen. Ce se izgubi v ravnodušje, je ni nikoli bilo. Ce se posameznik iz nekega prijateljstva, je bila zmotna, seveda najlepša in najbolj osrečujoča, ki jo moremo doživeti.

Prijateljstvo, globoko in prepričevalno, je brez prikrita ostanka erotike skoraj neverjetno. Erotika brez prijateljstva je mogoča. Kakšen vir nezaupanja proti svetovnim nazorom!

Problem zakona, ki naj bi bil na meji med prijateljstvom in ljubeznijo, bi se dalo morda, rešiti, če bi vedeli, kje je meja ...

Ce ljubi mož drugo ženo, ne da bi prva vedela za to, in se posreči šeni, da vzljubi drugega brez motenj v zakonu, obvladuje oba čustva, da sta prevarila koga ter dodala kos drugega življenja svojemu. Ruški učenjak meni, da so te vrste ljudi podobne atemu, ki ukrade slastico!

Kdor je nadarjen za slabo, mu je dobro; kdor je nadarjen za dobro, mu je slabo. Večina ljudi ima nekaj nadarjenosti za oboje. Potem valja zanje kot pri gledališču: Treba je izbrati svojo stroko. Ker alcer ni mogoče doseči kariere!

Na sliki je stari general John J. Pershing v civilni obleki, ko se je ukvarjal na parnik v New Yorku, ki ga poveljeval v Francijo. General se je navadil in vsak čas rad odpotuje čez morje.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

PROTI CENZURI V JUGOSLAVIJI

Ljubljana, sredi aprila.

Ce vzame kdo naše časopise v roko, bo res težko opazil, da imamo pri nas hudo cenzuro. To, kar kdor pozna razmere od blizu, ta ve, da ureja pri nas liste in revije prav za prav cenzuro, ne pa pravi urednik. Da pa tega vidno ni opaziti, je pač zasluga metode: mesta, ki so cenzurirana, ne smejo ostati bela, marveč jih je treba z drugim tekstom izpolniti. Le pri dnevnih dovojljivosti, da včasih v tiskarni kako vrsto ali dve odbijejo z dietom. Velja pa pravilo: opaziti se ne sme, da je bilo kje kaj zaplenjeno.

Res je tudi, zadnje čase je cenzura pri malenkostih nekoliko popustila. Po nastopu vlade generala Živkovića nismo smeli Slovenci nikjer zapisati, da smo narod. Če si napisal "slovenski narod", je bila beseda "narod" zaplenjena in v tiskarni so morali celo besedo izpušiti in jo zamenjati z "ljudstvom". A tudi "slovenski ljudstvo" je bilo nekajkrat zaplenjeno. Zaradi takih izbitih besed je pogosto kak stavek izgubil ves svoj smisel ali pa postal prav komičen. (Neki ljubljanski tiskar je n. pr. v nekem svojem uvodnem članku pisal o varčevanju naših Slovencev v emigraciji ter je ta članek končal s stavkom: "To (varčevanje) je ponos našega malega naroda, ki je narod počtenjakov." Cenzura je prečrta ob besedi "narod", in stavek se je potem čital tako-le: "To je ponos našega malega, ki je počtenjakov." Sicer je bilo lahko uganiti, kaj in kako, a meha pa je bilo vredno. No, podobnih primerov se je dogodilo polno.)

Nedavno je interpeliral hrvatski poslanec dr. Nikola Nikić glede cenzure, dne 14. aprila pa je znova interpeliral isti poslanec ministrskega predsednika. Njegovo interpelacijo je v skupščini prebral skupščinski predsednik dr. Kumanudi in se glasil: "V proračunski debati smo opazili, da naš javni tisk ni prinašal govorov, predlogov in interpelacij onih poslancev, ki se smatrajo za svobodne državljane in za svobodne narodne zastopnike, ki smatrajo svoj poklic ravno v polni in stalni kontroli kraljevske vlade. Ko smo se zainteresirali za ta neprijetni pojav v našem javnem življenju, smo ugotovili, da ni za to odgovoren naš javni tisk, ampak centralni presburo in državni pravdniki, ki javnemu tisku, posebno onemu v Zagrebu (in v Ljubljani, op. ur.), črta in meče iz stavka vse ono, kar se nanaša na delo in govore narodnih poslancev. Pritožili smo se pri gospodu predsedniku narodne skupščine in pri gospodu ministru za notranje zadeve, ki pa mečeta krivdo drug na drugega. Smatramo, da je tako pogrešno ravnanje vzrok našemu nenormalnemu političnemu življenju in našim nenaprednim metodam. razveselili smo se, ko je bilo z ostavko vlade g. Živkovića in z deklaracijo "Vaše vlade" naglašeno, da je zaključena ena perioda in da se začne novo formiranje našega notranjopolitičnega življenja, za katerega nujni in potrebni razvoj in normaliziranje bo kraljevska vlada posvetila svojo politično pozornost. Čakali smo zaman teh novih metod normalnega političnega življenja in v obliki starega režima smo dočakali tudi pod Vašo vlado, da centralni presburo in državni pravdniki tudi še dalje brez ozira na Vašo deklaracijo prepovedujeta in črtata vse ono, kar je v Beogradu dovoljeno. Takijsen je bil slučaj z našo interpelacijo o škandaloznem in nezdržnem uradnem delovanju Milana Huzjaka, predstojnika okrajnega načelstva v Zagrebu. Če abstrahiramo dejstvo, da tako postopanje Vašega centralnega presburoja in Vaših državnih pravdnikov daje slabe upe na utoritev svobodnega in ustavnega režima, naglašamo, da tako postopanje deli enotno Jugoslavijo na svobodno Beograd in na nesvobodno ostalo provinco, dela nadalje v državi razliko v državnih pravicah, ki so rezervirane samo za priviležiran-

ce. Na temelju takšnih razmer nam je čast, gospod predsednik, prosi Vas, da v smislu čl. 72 skupščinskega poslovnika v narodni skupščini izvolite odgovoriti na sledeče:

Ali vam je znano, da v tej državi ne obstajajo enake pravice za vse državljane in celokupno javno mnenje zaradi napačnega poslovanja centralnega presburoja in državnih pravdnikov?

Ali vam je znano, da se na tak način zagreškemu in drugemu tisku prepovedujejo objave govorov in interpelacij narodnih poslancev, ki so dovoljene beograjskemu tisku?

Ce vam je znano, kako boste opravili to nepravilno in povsod različno protizakonsko delovanje državnih organov, in če mislite, da bi bilo potrebno, da se nekaj ukrene, da se narodu, ki ne more priti na skupščinske galerije, nudi možnost, da zasleduje delovanje narodne skupščine?

To interpelacijo je naslovil dr. Nikić na vladnega predsednika. Interpelacija je imela vsaj tolikšen uspeh, da je smela biti v tisku objavljena. Noben opozicijski list pa ni pripisal k temu kakšnega komentarja.

Jugoslovanski izvoz. — Neki Nemec iz Frankfurta je objavil svoji hčerki, ki se je bila omožila, da ji prinese za poročilo dar nekaj iz Jugoslavije, kamor je odpotoval s svojim avtom. Gruntal je, kaj bi ji kupil, pa je v Splitu izbral — osla, ga naložil na svoj avto ter odpeljal svojih novoporočenih hčerki.

Akademski organizacije razpuščajo. — V novi uredbi o univerzah so zapisane tudi nove določbe glede akademskih društev in organizacij. Društva smejo biti podpora, strokovna, kulturna in sportna, ne smejo pa imeti plemenskega, verskega ali pokrajinskega značaja. Vsa dosedanja društva se bodo do 23. t. m. smatrala za razpuščena, dovoljena pa bodo le ona, ki se bodo prilagodila novi uredbi.

Umrli so: v Ljubljani 74-letni zasebnik Janez Artač, v Skofji Loki 77-letna Marija Wagnerjeva, istotam Marija Zunkovičeva, v Preski posestnik Andrej Cvajner, v Ljubljani 67-letni Michael Bricej.

Beograjski župan je bil razrešen svojih dolžnosti. Kralj ga je odstavil ter imenoval za novega župana bivšega radikala, senatorja Milotina Petrovića. Obenem sta bila imenovana dva nova podžupana.

V dekleta je streljal. — V Dragovičih pri Ptujju se je tamkajšnji vaški fant France zagledal v 22-letno dekle Anico Slatičevo. Ona pa ga je odbijala, ker ji ni bil pač všeč. Toda fant tega ni mogel preboleti. Šel je k nji na dom ter jo vprašal, ali ga mara ali ne. Dekle je dejalo, da ne. Fant je potegnil revolver ter ustreliš dekleta v prsi. Nato je pobegnil. Kroglja je zadela dekle v prsi, a je k sreči obstala tik pod kožo in je tako dekle le lahko ranjeno. France je bil pred sodiščem kaznovan na 3 mesece strogega zapore.

Tudi v Ptujju so se izvršile izpremembe v občinskem svetu. Benemura uprava je razrešila dolžnosti občinske odbornice Damiša, Pečka in Primca. Na mestu njih so bili imenovani za odbornike čevljar Arnejčič, trgovec Brestič in trgovec Snaj. Tako se sestavljajo občinski odbori pri nas.

Kredit za carinarico na Jesenicah. — Upravni odbor Državne hipotekarne banke v Beogradu je odobril 2 milijona 300 tisoč dinarjev kredita občini Jesenice. Za podporo kovinarjem, ki so bili več tednov brez dela in ki so deloma še vedno na cesti? Mogoče posojilo Kranjski industrijski družbi? Ne, nič takega. Kredit je dovoljen za zgradbo poslopja carinarice na Jesenicah.

Deseti delavski prosvetni večer v Ljubljani. — Ljubljanska delavska kulturna organizacija "Svoboda" in delavsko glasbeno društvo "Zarja" prirejata v veliki dvorani Delavske zbornice redno svoje prosvetne večere za delavstvo. Vsi večeri so obiskani tako dobro, da je dvorana prepolna.

ni tako dobro, da je dvorana prepolna in da se morajo mnogi vrtniti domov. Dne 13. t. m. se je vršil že deseti večer. Na njem so spet nastopili razni pevci in pevke s samospeli, nastopil je orkester, nastopil je govorni zbor in nastopila je umetniška plesalka Katja Delakova, ki je topot že drugič nastopila na tem večeru. Ona je dokončala dunajsko plesno šolo in njeni nastopi so vselej na višku. Omenjamo njo posebej, ker je nova članica velikega ansambla, ki stalno nastopa na teh večerih. Vodstvo večerov jo je lahko veselo. Z njenimi nastopi je še bolj pozitivno vsakovrstni pestrni program.

Dva požara v Beli Krajini. — V nedeljo 10. aprila je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju posestnika Jakoba Križeta v Vapeli vasi nad Semčicami. Gospodarja v času požara ni bilo doma; bil je v svoji vinski kleti, kjer je kuhaj žganje. Doma je bila le bolna žena in hčerka. Na pomoč so prihiteli sosedi in ga-

silci, ki so sicer preprečili širjenje požara, niso pa mogli rešiti poslopja, v katerem je bil hlev. Pogorelo je do tal, z njim vsa krma in mnogo orodja ter celo edina kravica. Čez dva dni pa je v isti vasi nastal spet požar. Zgorela je vinska klet posestnice Katarine Golobčeve. Vlačani so prihiteli na pomoč ter rešili hišo in sosedna poslopja. Tudi vino so rešili iz kleti, ki je pogorela. Sumijo, da so oba požara zanetili kleteži, ki brezposelni tavajo po deželi od vasi do vasi in se pogrežajo v kriminal. Dela ne dobe, a prosjačenjem dobe malo in redkokje, počasi začno jemati, postanejo nasilni in tvegajo vse, da se preživijo. Z brezposelnostjo raste vzporedno kriminaliteta.

Pogrešajo ga. — Od Sv. Janeza pri Marenbergu je odšel neznanokam 72-letni delavec Jurij Erjavac. Odšel je od doma 3. aprila in se ni več vrnil ne oglasil. Domnevaajo, da se je kje smrtno ponesrečil.

ZA NAŠE FARMARJE

Piše Frank Lukancich

Grah, ki uspeva v suši (Drought Proof Peas)

Te vrste grah je priporočljiv za vse kraje Združenih držav in je rečeno od prodajalcev semen, da povoljno obrodí "brez vsake kaplje" dežja ali irigacije. Koliko je v tem resnice, naj se prepriča vsak sam.

Delgi fižol (Yard Long Bean)

Te vrste fižol je za marsikateremu znan. Stroki so od 2 do 4 čevljev dolgi, svinčnikove debelosti. Ta fižol se rabi navadno največ za lučenje. Sadi se kakor navadni fižol.

Posebne vrste salata za perutnino (Chick or Chicken Lettuce)

Te vrste salata zraste na dobri zemlji celo do 4 čevljev visoka brez glavice z zelo bogatimi listnatimi šopi, kar je zelo važno za perutnino. Kadar jo poročimo za kokoši, v kratkem času zopet poženejo novi listi in tako se vrši dalje in dalje.

Perutninsko zelje (Poultry Cabbage)

Te vrste zelje je zelo priporočljivo gojiti za perutninsko zelenjavo, ker je obilo listnato in perutnina ga rada je. Te vrste zelje se lahko zelo poceni prideluje, kakor navadno zelje. Semanje se seje na severu od zgodnje spomladi in celo do sredine julija, in se presadi na stalne grede. V južnih krajih se pa seje in presaja skozi celo leto.

Pesa (Poultry Beet—Mangel Wurzel)

To je posebne vrste pesa, ki se porablja za krmiljenje živine in je zelo priporočljiva za kokoši, zeleno krmno pozimi. Pred krmiljenjem jo moramo srezati ali pa zbiti na drobno in tako krmiti. Pesa je zelo priporočljiva za perutnino, ker vsebuje tudi mnogo raznih redilnih snovi.

Zemlja mora biti dobra, dobro pognojena s starim predelnim hlevskim gnojem že prejšnje leto. Pletje se mora vršiti pogosto, kakor za druge vrtno zelenjavi. Tudi je pesa priporočljiva za kuhanje in zmečkana ter pomešana v trde žgance z mešanico ali pa s pšeninimi otrobami — in tako pokladana perutnini.

Japonska redkev

Takurijima Radish—to je redkev, katera je bila uvožena z Japonskega. Ta vrsta redkev zraste od 10 do 25 funtov težka. Je posebno zaželjena in priporočljiva za perutnino. Dobro uspeva v navadni, dobri vrtni, ali pa drugi dobro gnojni poljski zemlji pod vsakim vplivom vremena. Poklada se jo lahko vso zimo kot zelenjad in tudi celo poletje, zato jo je priporočljivo sejati valed velikih, debelih korenin.

Solnčnice (Russian Sunflower)

Semenje solnčnice je zelo priporočljivo za perutninsko kladjo, radi bogate množice olja in drugih kemičnih sestavin. Posebno dobro je pomešana z drugim žitom kot mešanica za brskanje. Gledati moramo v prvi vrsti, da si nabavimo pravo seme. Russian Sunflower se je do danes izkazala za najbolj rodovitno v tej deželi. Zemlja mora biti za solnčnice gnojna in jo moramo pri setvi še posebej pognojiti. Privzela sem glave solnčnice s semenjem tako, da so vplele kake 3 čevlje v kokošnjaku nad pe-

rutnino in so se kure zaganjale pokonci in ključvale semenje. Posebno je to dobro pozimi, ker se kokoši lahko pripravijo k skakanju in gibanju. Priporočljivo je pokladati seme solnčnice med golenjem perutnine.

Kale—listnato zelje

To je zelo priporočljiva zeljnata rastlina za perutninsko zeleno krmno, posebno pozimi. Kale je zelo dobro zelje tudi za ljudi, posebno Italijani ga visoko cenijo. Te vrste zelje je posebno mehko in dobro za uživanje šele tedaj kadar zmazne pozimi. Ljudje ga navadno ne uživajo predno ne zmazne, da se umedi. Ta rastlina je trdna in ni podvržena gnitju, posebno ne "skravljeno" zelje (curled kale). Priporočljive vrste je "Tale Curled Kale." Seje se ga kakor zelje in se ga potem na isti način presadi in tudi tako obdeluje.

Listnate glave se navadno pokladajo perutnini pozno v jeseni in pozimi, ko so že zmazle. Predno jih pričnemo pokladati perutnini, jih moramo otajati, nikdar jih pa ne smemo pokladati perutnini zmazane. Cele glave se za storže priveže nad perutnino, da se kure kvišku zaganjajo in na ta način gibajo. Tako zelje se ne hrani v kleti, pač pa se ga pusti kar na njivi; pokrije se ga malo s slamo pa obstoji dolgo, ker ni podvrženo gnitju in tudi ne raznim boleznim, kakor navadno zelje.

Težke buče (Jumbo Pumpkin)

Imamo "jumbo" buče in nekatere vagajo od 100 do 250 funtov, samo ena, ako rastejo na zelo dobri zemlji. Te buče so zelo dobre za kladjo in paje.

Podzemeljski mandeljni

Imamo podzemeljske mandeljne (Ground Almonds), ki rastejo v šopih v navadni dobro gnojni zemlji, najboljša v vrtni. Taka rastlina napravi od 150 do 250 zrn v šopih. Jedre je bele barve s tanko rjavo kožico. Predno se jih rabi, se morajo taki šopi z rnci dobro posušiti, na soncu, ali pa v senci. Sadi se jih spomladi kakor krompir.

Razno

Dalje imamo še mnogo importiranih zelenjad iz raznih držav, katere v tej deželi dobro obrodijo: gigantic guinea bean, orange sunberry, vine peach, snake cucumber, lemon cucumber, wonder bush cherry, mammoth prize watermelon, Japanese long bunching onion, China long cucumber, climbing cucumber, resurrection plant, silk oak tree, Chinese money plant, giant ostrich feather astra, heart of France, fairy or baby rose, giant fan-leaved palm itd. Te vrste palm se seje po loncih in napravijo zelo lepe palmam podobne temno zelene liste. Everlasting flowers—cvetlice, ki izgledajo kakor bi bile suhe, v resnici so pa sveže. Zadržaj 9 vrst je večinoma za sejanje v loncih in so samo rastline in cvetlice za dekoracije.

Krmiljenje perutnine

Pravilno pokladanje ali krmiljenje mineralov je pri perutnini nujno potrebno. Perutninsko telo obstoji iz raznih mineralnih sestavin. Posebno koščeni in hrustančni deli telesa in jajca obstojijo iz mnogih mineralnih snovi. Čez 90% vsebuje samo o-kostje mineralov in to v največji množini kalcija in fosfora. Radi tega moramo paziti pri sestavi krme, da potom te perutnini damo potrebne minerale, ker drugače oboli in se ne bi zamogla pravilno razvijati.

Navadno zadostuje vseh drugih mineralov, razen kalcija (apnenca) in fosfora. Mlada, rastoča perutnina pa potrebuje še mnogo več teh mineralov za utrdbo kosti. Apnenčev fosfat (calcium phosphate) dodamo perutnini potom hrane z mešanico, ako niso že slučajno primešani ti minerali v kladjo. Dodajmo zmletih živalskih kosti in mletega kamna apnenca. Ob času nesenja potrebujejo kokoši mnogo mineralov, posebno kalcija in fosfora.

Vseh teh mineralov se največ nahaja v zmletih kosteh in kostni moki, kakor tudi v poljševih lupinah. Ob nesenju kokošim ne sme nikoli primanjkovati poljševih lupin (oyster shells). Perutnina potrebuje tudi druge minerale, kakor sodji, železo in klorij. Teh anovl se navadno nahaja zadostna množina v zeleni krmi. Navadna sol vsebuje sodji in klorij, zato je tudi ne smemo pozabiti, posebno ako delamo sami mešanico doma.

Maat in ogljikovi hidrati

Omenil sem tri najvažnejše sestavine za perutninski razvoj in za napravo jajca. Proteine, vitamine in minerale. Sedaj imamo pa še maat in ogljikove hidrate. Za pravilni kokošji razvoj moramo gledati, da dobe na kak način vse omenjene kemične tvarine. Zadržaj dveh sestavin ne bom opisoval, ker jih perutnina navadno dobiva zadostno množino iz raznega žita.

(Dalje prihodnjik.)

RAZNE VESTI

Mrs. Sanger pred senatnim odsekom za kontrolo porodov Washington, D. C. — Mrs. Margaret Sanger, dolgoletna voditeljica kampanje za legaliziranje kontrole porodov, bo 12. maja nastopila pred justičnim odsekom v senatu, kjer bo apelirala za amandiranje federalnega zakona, ki danes zabranjuje zdravniške informacije glede porodne kontrole.

Kraycki prevzel tajništvo socialistične stranke v Wisconsinu Milwaukee. — Ker je bil W. Colman izvoljen pri zadnjih volitvah v mestni svet, ga je nasledil kot tajnik wisconsinske socialistične stranke Leo Kraycki, član glavnega odbora Amalgamated Clothing Workers in veteran mnogih delavskih bojev. Pri volitvah za aldermana je bil on poražen s malo večino glasov.

Samomor brezposelnega delavca Pittsburgh, Pa. — John R. Morrison, brezposelni mizar in oče petih otrok, si je v obupu končal življenje s strupom. To je že tretji samomor sradri bede v Pittsburghu v teku enega tedna.

Brezposelni prišli do službe

Bloomington, Ill. — Večje število brezposelnih v tem mestu je zadnje čase dobilo službo. To se je zgodilo na sledeči način: Trije veliki požari so v teku enega tedna izbruhnili v distriktu bogatinov in napravili milijonsko škodo. Bogatini so bili uverjeni, da so te požare podtaknili brezposelni, nakar so zaposlili veliko število čuvarjev, ki sedaj stražijo njihove hiše ponoči in dnevi. Od tega časa ni bilo v Bloomingtonu velikih požarov.

Narodna mladina najboljše mesečnik za slovensko mladino!

ALI VDIHAVATE?

Zakaj druge cigarete molče glede tega važnega vprašanja?

Ali vdihavate? Sedem izmed desetih oseb vdihava. Ostale tri pa vdihavajo nevede. Vseh kadilcev in kadilka vdihajo del dima, ki ga potegne iz cigarete.

Ali vdihavate? Lucky Strike ni je drsnila načeti to važno vprašanje . . . kajli gotovo nečisto, skrite celo v najfinjših in najmilejših tobačnih listih, so odstranjene potom Luckies slavnega čistilnega procesa. Luckies so ustvarile ta proces. Edino Luckies ga ima.

Ali vdihavate? Pomnite - več kot 20,000 zdravnikov, katerim so bile dane Luckies v preiskunje, je temeljne svoje mnenje ne iskunje v kajli, ugotovilo, da Luckies manj dražijo grlo kot druge cigarete.

Ali vdihavate? Seveda! Zato pasite. Zadržite svoje nečne glasovnice!

"It's toasted"

Luckies Vagabond Girl - prvi dražilec - prvi kadilec

G. K. AMERICA

NARAVNAJE NA LUCKY STRIKE—48 moderatnih cigaret s najboljšimi plavimi kiseri na svetu in slavnimi Lucky Strike modrimi vseh sort, izbranih in zabavnih cigaret po N.S.C. ameriki.

